

ZWERFKEI VOOR IR. D.C. VAN SCHAÏK

Op 7 april 1992 werd door de Gemeenteraad van Maastricht een veel gebruikte wandelweg op de Sint-Pietersberg (tussen de Luikerweg en de Popelmondeweg) vernoemd naar de nestor onder de "grottenlopers", ir. D.C. van Schaïk (1889-1973): een posthuum eerbetoon aan de pionier van het Sint-Pietersberg-onderzoek.

Ofschoon de veel gebruikte wandelweg op de westrand van het plateau al ruim twee jaar de naam van ir. Van Schaïk draagt, werd een straatnaambordje niet geplaatst, zodat bijna niemand, die van de weg gebruik maakte, op hoogte was van zijn naam.

Tot vrijdag 24 juni j.l. was de Van Schaïkweg voor wandelaars volkomen naamloos, zij bestond slechts op papier en dat dreigde ook zo te blijven, ware het niet dat tijdens een SOK-ledenavond het idee ontstond om, in relatie tot die wandelweg, te komen tot een duidelijk herkenbare verwijzing naar de naam van ir. D.C. van Schaïk op "zijn" Sint-Pieters-

berg. Daarbij mocht het echter niet bij een standaard naambordje blijven, zo die er ooit zou komen. Deze erkenning van het baanbrekend werk van Van Schaïk, een naam die onverbrekkelijk verbonden is aan de Sint-Pietersberg, diende in de vorm van een straatnaam meer aandacht te krijgen.

Het idee van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven (SOK) werd op initiatief van Bart Graatsma door de Stichting Oud Sint Pieter overgenomen en uitgewerkt tot een officiële gedenksteen op de Sint-Pietersberg. Met medewerking van ENCI Nederland bv werd op de hoek van de Van Schaïkweg met de Luikerweg een grote zwerfkei, afkomstig van de Sint-Pietersberg-lokatie, geplaatst en vervolgens gedurende drie dagen door een ambachtelijke steenkapper uit Eben (B) geheel handmatig bewerkt.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst "op lokatie" werd het alternatieve straatnaambord(je) c.q. monument(je) op vrijdagmiddag 24 juni door de heren W. van Schaïk namens de familie en M. Poesen namens de ENCI onthuld (zie foto).

(foto: B. Graatsma)

De letterlijke tekst in de zwerfkei luidt:

VAN SCHAÏKWEG

IR. D. C. VAN SCHAÏK 1888-1972 PIONIER VAN HET
ST. PIETERSBERGONDERZOEK

BOEKBESPREKING

HOUTWALLEN, HEGGEN EN SINGELS. LIJNVORMIGE HOUT- OPSTANDEN IN NEDERLAND

SCHMITZ, H., 1993. Stichting Landelijk Overleg Natuur- en Landschapsbeheer (LONL); 88 blz., vele foto's en tekeningen, literatuurlijst. Het boek kan besteld worden door f 14,- over te maken (f 10,- voor het boek, f 4,- verzend- en administratiekosten) op giro 4252780 t.n.v. Stichting LONL, Utrecht, o.v.v. "houtwallen".

Volgens het persbericht gevoegd bij het recensie-exemplaar waren met name de gewijzigde inzichten ten aanzien van het beheer en aanleg en het toegenomen inzicht in het ecologisch functioneren de aanleiding om een eerdere publicatie van de Stichting Natuur en Milieu over houtwallen ("Houtwallen in het boerenland", 1980, eindredactie W.F. Alleijn) geheel te herzien. Daar die publicatie mij niet bekend is kan ik geen vergelijking maken. Uit de achterin het nieuwe boek opgenomen literatuurlijst blijkt echter dat er inderdaad vrijwel uitsluitend literatuur van na 1980 gebruikt is én dat er heel wat literatuur na 1980 verschenen is over kleine landschapselementen en met name over het ecologisch belang van kleine landschapselementen.

Voor de lezers van dit maandblad is het hoofdstuk over planten en dieren in houtwallen en singels dan ook zonder meer interessant: het geeft een redelijk

compleet, actueel en goed leesbaar overzicht over de resultaten van het vele onderzoek van de laatste jaren naar de ecologische betekenis van kleine opgaande begroeiingselementen.

Het hoofdstuk over de relaties met landbouwkundige activiteiten in de omgeving is echter ook zeker de moeite waard: het toont uitvoerig aan dat de nadelen van houtwallen voor de agrarische produktie in het algemeen op zijn minst gecompenseerd en vaak overtroffen worden door de voordelen ervan voor de landbouw.

Het hoofdstuk over beheer en ontwerp had wellicht efficiënter opgezet kunnen worden. In de huidige opzet wordt een reeks lijnvormige typen van elementen twee keer besproken: eerst vanuit het gezichtspunt van de beheerder en vervolgens gezien door de bril van de ontwerper.

Het hoofdstuk over overheidsbeleid tenslotte is een vrij vriendelijk stuk. Nergens valt een onvertogen woord over het toch in het algemeen zuinige en weinig doortastende overheidsbeleid met betrekking tot kleine landschapselementen.

Opmerkelijk is dat de auteur, die als projectcoördinator bij de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen Limburg (en secretaris van het NHGL-bestuur!) het klappen van de zweep toch echt wel kent, het gemeentelijk landschapsbeleidsplan het belangrijkste gemeentelijke instrument noemt voor behoud en herstel van kleine landschapselementen. De praktijk is veelal dat gemeenten - of ze nu een landschapsbeleidsplan hebben of

niet - in het algemeen weinig doen aan het aanleggen, beheren en onderhouden van kleine begroeiingselementen.

Voor het behoud ervan is een ander gemeentelijk instrument - het bestemmingsplan buitengebied - vaak nog wel effectief, als de gemeente de handhaving enig gewicht toekent. Het bestemmingsplan buitengebied wordt echter in het boek niet besproken.

Een ander steeds belangrijker wordend instrument - de Regeling Beheersovereenkomsten ofwel Relatienota-regeling - wordt in de allerlaatste alinea van het boek kort aangestipt. Deze regeling had eveneens meer aandacht verdiend, onder meer omdat die regeling in de toekomst wellicht de Stichtingen voor Landschapsbeheer veel werk uit handen zal gaan nemen. De overheid wil in toenemende mate onderhouds-overeenkomsten afsluiten met agrariërs die daar interesse voor hebben. Een voordeel daarvan is dat die boeren dan toch voor een deel van de tijd overstappen naar natuur- en landschapsbeheer en niet proberen het inkomen op peil te houden met produktievergroting met alle nadelen vandien voor natuur en landschap.

Het nu verschenen boek dient dan ook ruim verspreid te worden onder die boeren-beheerders (en anderen), immers het zou jammer zijn als de ecologische kennis die nu zo langzamerhand bij de Stichtingen voor Landschapsbeheer is opgebouwd weer met evenveel moeite vergaard moet worden door nieuwe - agrarische - beheerders!

Torben Mulder